

НАДБЪБРЕЧНА НЕДОСТАТЪЧНОСТ

КЪДЕ СЕ НАМИРА И КАК ФУНКЦИОНИРА НАДБЪБРЕЧНАТА ЖЛЕЗА?

- Надбъбречната жлеза е разположена върху двата бъбрека и се състои от две части. Върхната част се нарича медула. Тя произвежда адреналин и е част от реакцията „бий се или бягай“ на човека под стрес. Върхната част е надбъбречната кора, която освобождава няколко хормона, от които най-важна роля играе кортизолът.
- **Кортизолът осигурява нормалната функция на много от системите в организма – това включва кръвообръщението и контрола на нивото на кръвната глюкоза. Той е особено важен за подпомагане борбата на тялото за преодоляване на стреса (например инфекция или хирургична интервенция) и повишаването на ниската кръвна глюкоза (хипогликемия).**

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА КОРТИЗОЛОВИЯТ ДЕФИЦИТ?

Кортизоловият дефицит настъпва, когато надбъбречните жлези не произвеждат достатъчно кортизол. Четири са причините, които водят до кортизолов дефицит:

1. Когато хипофизата не е в състояние да произведе веществата, които да съобщят на надбъбречната жлеза да „включи“ производството на кортизол. Хипофизата е „диригент“, който контролира останалите жлези в тялото.
2. При състоянието, наречено вродена надбъбречна хиперплазия (ВНХ). ВНХ причинява блокаж в самите надбъбречни жлези, така че те не могат да произвеждат кортизол.
3. Ако надбъбречните жлези спрат да функционират (както при болестта на Адисон) или ако бъдат премахнати.
4. Ако вашето дете е продължително време на стероидна терапия (например преднизолон или хидрокортизон), това може да потисне нормалната кортизолова продукция.

КАКЪВ МЕДИКАМЕНТ ПРИЕМА МОЕТО ДЕТЕ?

- Тъй като тялото не произвежда достатъчно кортизол, е необходимо да се приема таблетка, която да го замести.
- Таблетката, която замества кортизола, се нарича хидрокортизон или при някои деца - преднизолон.
- Необходимо е таблетката да се приема на интервали през деня, определени по време на

- контролния преглед при лекаря.
- Без таблетката вашето дете ще се разболее тежко, независимо от възрастта му.

ЩЕ СЕ РАЗВИВА ЛИ ДЕТЕТО МИ НОРМАЛНО?

При редовен прием на таблетката, детето ви ще се развива нормално.

МОЖЕ ЛИ ДЕТЕТО МИ ДА ВОДИ НОРМАЛЕН ЖИВОТ?

Да. Вашето дете ще се нуждае от своето лечение. С редовни контролни изследвания и при редовен прием на таблетките така, както е предписано, лечението осигурява пълноценен и здравословен живот.

КАК ДА ПОСТЪПЯ, АКО ДЕТЕТО НЕ СЕ ЧУВСТВА ДОБРЕ?

При наличието на леко или умерено по тежест заболяване като настинка, кашлица, възпалено гърло, грип, стомашно неразположение, увеличете двойно дозировката на заместителното кортизолово лекарство /хидрокортизон или преднизолон/ за толкова време, колкото продължава болестта.

Хидрокортизонът трябва да се прилага под формата на мускулни инжекции метилпреднизолон в случаите когато детето:

- Не е в състояние да преглъща таблетката /например при повръщане/.
- Чувства се отпаднало.
- При колебание как да постъпите, винаги предпочитайте инжекционният вариант.

Запомнете, че не може да се предизвика вреда от прилагането на излишна инжекция хидрокортизон! У нас по-често се използва метилпреднизолон, за който важат същите правила.

Жизнено важно е да имате на разположение ампули метилпреднизолон. Моля, проверявайте за срока на годност.

Дозировките са 1 мг на килограм тел. маса за 24 часа в 4 до 6 приложения (и.в. или и.м.).

Ако вашето дете продължава да не се чувства добре и се влошава, моля посетете спешния приемен кабинет в най-близката болница и носете своята карта за кортизолова заместителна терапия.

Когато тръгвате към болницата, винаги трябва да се обаждате на 112 за медицински транспорт.

За допълнителни насоки за това дали и кога да увеличите дозата на хидрокортизона или преднизолона или за преминаване към инжекционно приложение, моля обадете се на тел. 052/978 602 или направете запитване на е-мейл адрес vecred1@gmail.com

Подробни указания са дадени в листовката "Кога да се повиши дозировката на хидрокортизона".

НАДБЪБРЕЧНА НЕДОСТАТЪЧНОСТ

ИНФОРМАЦИОННА БРОШУРА КОГА ДА СЕ ПОВИШИ ДОЗИРОВКАТА НА ХИДРОКОРТИЗОНА

Може да се окаже, че е трудно да се прецени кога е необходимо да се повиши дозата на хидрокортизон (преднизолон), но понякога това е наложително, когато децата са болни, преживеят стресова ситуация, подложени са на хирургична интервенция или са на лечение с определени медикаменти.

Ако не сте сигурни дали трябва да увеличите дозировката на детето, съветваме ви да го направите, тъй като повишената доза няма да му навреди. След като вече сте дали двойната доза, моля, свържете се с детския ендокринолог за съвет какво да правите по-нататък.

ПОВРЪЩАНЕ

- Абсорбирането на пероралния хидрокортизон отнема около час!
- Ако детето ви повърне във време, по-малко от един час след приема на пероралния хидрокортизон, трябва да повторите дозата.
- Ако детето ви повърне еднократно един час или повече след приема на пероралния хидрокортизон, не се налага да повтаряте дозировката. Необходимо е да помислите за възможните причини, които са предизвикали повръщането. Може да е инцидентно или да алармира за подлежащо заболяване.
- Ако детето е все още на млечно хранене (кърмаче), важно е да дадете таблетките 1 час преди хранене.
- Наблюдавайте детето и ако повърне още веднъж, дайте удвоена дозировка от пероралния хидрокортизон. Потърсете съвет от личния си лекар, педиатър или специалист, лекуващ основното заболяване.
- Ако за детето е невъзможно да задържи удвоената доза и/или се чувства по-зле, е необходимо да се премине към инжекционно приложение на метилпреднизолон. Моля, обадете се на 112 за медицински транспорт!

ДИАРИЯ

- Ако детето ви е с диарийни изхождания, съществува риск пероралният хидрокортизон да премине твърде бързо през стомашночревния тракт и да не се абсорбира. Поради това е необходимо да се удвои дозата докато диарията не спре.
- Също така трябва да потърсите личния лекар, който да прецени дали не се касае за бактериална чревна инфекция, която изисква антибиотично лечение.
- Ако детето има тежка диария и повръща едновременно, трябва да приеме хидрокортизона без забавяне. Трябва да направите мускулно метилпреднизолон и да се обадите на 112.

НАСТИНКА

- Ако детето ви е с лека настинка, хрема и кашлица, но общо взето е добре, не се налага да се увеличава дозата на пероралния хидрокортизон.

ТЕМПЕРАТУРА

- Ако детето ви е с температура над 37.5°C, това означава, че е с инфекция и е необходимо да се удвои дозата на пероралния хидрокортизон. Това обикновено е за около 2-3 дни, докато температурата не се нормализира (36-37°C).

АНТИБИОТИЦИ

Ако на детето ви е предписан антибиотик, то се налага да удвоите дозата на пероралния хидрокортизон за времето, през което детето е на антибиотичен курс.

СТОМАТОЛОГ

- Ако детето ви има час за профилактичен преглед или почистване на зъбен камък, не е необходимо да се приема допълнително хидрокортизон.
- Ако детето ви има час за поставяне на пломба или друго лечение, изискващо инжекция, трябва да удвоите дозата на пероралния хидрокортизон за период от 24 часа преди и 24 часа след посещението.
- Ако детето ви неочаквано се нуждае от инжекция за поставяне на пломба или друго лечение, дайте му двойна доза от медикамента възможно най-скоро и продължете с удвоената дозировка за следващите 24 часа.
- Стоматологични интервенции с по-голяма инвазивност като екстракция на зъб, трябва да се предприема само и единствено в болница. Моля, свържете се със своя лекар за съвет преди часа при стоматолога.

ОБЩА АНЕСТЕЗИЯ

- Ако детето ви се нуждае от обща анестезия поради някаква причина, се налага мускулно или венозно да се приложи допълнително количество хидрокортизон (метилпреднизолон). Вашият ендокринолог ще посъветва хирургичния екип за подходящото поведение.

ИМУНИЗАЦИОНЕН КАЛЕНДАР

- Важно е детето, което е на заместителна терапия с хидрокортизон, да има пълен имунизационен календар. Ако детето е на лечение с други медикаменти, освен хидрокортизон, то трябва да попитате своя детски ендокринолог за съвет.
- Трябва да удвоите дозата на пероралния хидрокортизон за период от 24 часа общо преди и след инжекционното приложение на ваксината. Ако имате някакви опасения, моля, свържете се със своя детски ендокринолог **преди** да бъде направена имунизацията.
- Децата могат да повишат температура /над 37.5°C/ и/или да се обринат за няколко дни след имунизацията, особено след комбинираната ваксина срещу морбили, паротит и рубеола. Трябва зорко да ги наблюдавате след имунизацията и да следвате препоръките в подзаглавието **Температура**, ако детето ви я повиши.

ТРАВМА И ХИРУРГИЧНА ИНТЕРВЕНЦИЯ

- Ако детето ви падне, удари се или навехне крайник, но се възстанови веднага и продължи заниманието си от преди падането, може да не се нуждае от допълнително количество хидрокортизон, но ако имате притеснения, свържете се със своя детски ендокринолог.
- Ако детето ви претърпи сериозна травма, като падане на главата си със загуба на съзнание, счупи крайник или се изгори, трябва да направите мускулно хидрокортизон (метилпреднизолон) и да се обадите незабавно на 112 за медицински транспорт до болницата. Детето ви може да не се нуждае задължително от допълнителна инжекция хидрокортизон (метилпреднизолон), но тя няма да му навреди. Винаги е по-добре да се направи инжекцията, т.к. по-сериозни усложнения могат да настъпят, ако не се направи, когато е необходима.

СПЕШНИ СЕТОВЕ

- Хидрокортизон или метилпреднизолон (урбазон, солу-медрол).
- Карта, информираща, че пациентът е на заместително лечение с кортикостероид.
- Винаги проверявайте срока на годност на медикамента!